1852. N°. 142.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG, 26 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 25 November.

Zitting van den Gemeenteraad van heden.

Afwezig de HH. Bake, Cook, Hartevelt, Taets van Amerongen, van der Hoeven, Krantz, van Outeren en le Poole.

De Notulen der vorige vergadering zijn gelezen en vastgesteld.

De Burgemeester doet voorlezen het rapport van de HH. Wethouders Bucaille en Lezwijn, omtrent de inspectie in de Bank van Leening op den 18den dezer maand. — Aangenomen voor kennisgeving.

Vervolgens zijn nog door den Voorzitter de navolgende stukken overgelegd als:

1°. Een adres van eenige inwoners dezer gemeente op de H. K. gracht, om de Zaturdagsche voddenmarkt weder aldaar te doen plaats hebben.

2°. Een adres van C. J. Temminck, Directeur van 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie alhier, bezwaren inhoudende tegen het door eenige ingezetenen van de Papengracht en Papenstraat gedaan verzoek om deze straten weder met boomen te doen beplanten.

3°. Een gelijk adres van Prof. P. L. Rijke, in qualiteit van Directeur van het Natuurkundig Kabinet op de Papengracht, gelijke bezwaren inhoudende.

Is besloten alle deze stukken ter inzage van de Leden op de Leeskamer neder te leggen.

Alsnu is aan de orde:

1°. De benoeming van eenen Commies bij de plaatselijke belastingen.

Hieromtrent wordt door den Burgemeester voorgesteld dezen ambtenaar voor eenen bepaalden tijd aan te stellen, welk voorstel met algemeene stemmen aangenomen zijnde, wordt daarna mede met algemeene stemmen besloten, dezen tijd op drie jaren te bepalen. Vervolgens de HH. Olivier, Gevers en Leembruggen aangewezen zijnde om met den Burgemeester het bureau van stemopneming uit te maken, wordt tot de stemming overgegaan, en bij 17 stembilletten, overeenkomende met het getal aanwezige leden, uitgebragt op F. W. Langguth, 9 stemmen, J. Schreuder 3, W. de Koning 3, M. T. de Wildt 1, J. Mark 1, zoodat alzoo tot bovengemelde betrekking is benoemd F. W. Langguth.

2°. De voordragt tot onderhandsche huur van een stuk lands, ten behoeve der Rijdende Artillerie.

Hiertoe wordt met algemeene stemmen besloten, en alzoo vastgesteld dat voor dit land *f* 800 als jaarlijksche huurprijs zal worden betaald, welke gelden voor 1853 onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten van Zuidholland zullen worden gevonden uit de onvoorziene Uitgaven voor dat jaar.

3°. Een adres van de Heeren J. Hartevelt Az. c. s., om de gebouwen der Stedelijke Linnenweverij tot school te mogen gebruiken.

Waarop door Burgemeester en Wethouders voorgedragen is, om hun deze gebouwen onder betaling eener huur van *f* 10 's jaars voor den tijd van 5 jaren in gebruik te geven, onder verdere bepaling, dat voor hunne rekening worde genomen, overeenkomstig hun verzoek, de inrigting en reparatie van het gebouw, en hetzelve in behoorlijken staat bij het einde van den huurtijd op te leveren. Op deze voordragt is door het lid Luzac voorgesteld den adressanten geenen huurprijs op te leggen, welk voorstel na deliberatie in rondvraag gebragt zijnde met 10 tegen 7 stemmen is aangenomen.

Tegen hebben gestemd de HH. Gros, Lezwijn, Adriaans, Ten Sande, Gevers, Lisman en de Voorzitter.

Met deze wijziging de voordragt in rondvraag gebragt zijnde, is hiertoe vervolgens met algemeene stemmen besloten.

4°. Request van J. H. van Wensen, tot het stellen van gemetselde beeren of pilasters op het Utrechtsche jaagpad.

Na deliberatie wordt besloten hem zulks toe te staan onder betaling eener recognitie van 60 cents voor elke beer of pilaster.

5°. Het adres van J. de Jong Lz., om vrijdom van poortgelden, voor zijne omnibus, aan de Rijnsburgerpoort.

Hierop is met algemeene stemmen besloten, dat in zijn verzoek niet kan worden getreden. — Waarna de Vergadering is gesloten.

— Aan boord van 's Lands fregatschip Doggersbank worden gevraagd drie muziekanten als: een 1ste clarinettist, een klephoornist en een tromboonist; als mede een hofmeester. Zich aan te melden bij den Boekhandelaar C. J. Hoogvorst aan het Nieuwe Diep met franco brieven, of aan boord persoonlijk van het fregat, aldaar.

— Er bevinden zich thans 50 O. Indische ambtenaren met verlof, van welke 39 tot herstel van gezondheid, die gezamenlijk bijna *f* 130,000 verlofstractement genieten.

— Naar wij van eene welonderrigte zijde vernemen, zegt de *Amst. Cour.*, vindt de vervolging van enkele boekverkoopers te dezer stede, ter zake van het uitgeven of verspreiden van Fransche brochures, waarvan sommige dagbladen melding maken, alleen plaats op grond van art. 283 van het wetboek van strafregt, straffen bedreigende tegen de uitgaaf of verspreiding van gedrukte werken, waarin de ware naam, het beroep en de woonplaats van den schrijver of drukker niet is vermeld.

— De hoofd-commissie tot oprigting van een metalen standbeeld ter eere van Lourens Janszoon Coster, den uitvinder der boekdrukkunst, heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt: 1°. dat het groot pleistermodel, ter hoogte van twaalf Rijnlandsche voeten, door den Heer Royer afgewerkt en te Amsterdam in de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten geplaatst is; 2°. dat echter, om aan het eenmaal opgevatte denkbeeld geheele uitvoering te kunnen geven, besloten is een op dit onderwerp toepasselijk, met houtsnee-gravuren opgeluisterd, werk uit te geven; en 3°. dat bij eene genoegzame deelneming, aan elk inteekenaar, voor eene niet mindere som dan van *f* 2.50, een exemplaar van het bedoelde werk zal uitgereikt worden.

— Uit eene goede bron zijn wij in staat gesteld de navolgende berigten betrekkelijk de Engelsch-Nederlandsche internationale telegraaph-compagnie mede te deelen:

De lijn in en tusschen 's Gravenhage en Scheveningen is gelegd. In het primitive plan heeft eene wijziging plaats gegrepen; namelijk, de onderzeesche lijn zal van het Scheveningsche strand, niet zooals bepaald was en wij vroeger mededeelden, naar Harwich, maar naar Lowestoft gelegd worden, en zulks op verzoek van laatstgenoemde plaats, die een fraai hardsteenen gebouw gezet en aan de compagnie voor hare bureaux kosteloos ten geschenke heeft aangeboden. Insgelijks heeft de stad Londen, ten blijke harer belangstelling in deze onderneming, aan de compagnie een terrein geschonken, tot het daarstellen van een centraal bureau, in het beste gedeelte van Regentstreet, welk terrein tot heden voor een ander einde geweigerd was, en van zeer groote waarde is. De compagnie heeft nu prijsvragen ingesteld voor het beste plan voor een gebouw. De premiën zijn van 400, 300 en 100 £. Daarenboven zal de compagnie nog een hoofdbureau in het Strand en een dito bij de beurs hebben, behalve 8 à 10 hulp-bureaux in Londen.

Van de jongelieden, die, na het vereischte examen in 4 talen te hebben afgelegd, te 's Hage aan het telegraaph-bureau het noodige onderrigt genoten hadden, zijn er 6 naar Londen vertrokken. Het schijnt, dat dit zestal aldaar goed bevallen is, immers men berigt ons hierbij, dat er in Engeland ernstig aan gedacht wordt, om aan de hoofd-stations aldaar zoo veel mogelijk Hollanders, de vier talen magtig, aan te stellen. (*Amst. Cour.*)

— Te Maastricht zijn de stations-gebouwen van den Maastricht-Akener spoorweg aangenomen voor *f* 66,960.

— Uit de berigten van 15 October omtrent de Maatschappij van Weldadigheid ontleenen wij het volgende:

De bevolking is wederom met 74 personen vermeerderd. De ontvlugting was nog al talrijk, doch meest van Bedelaars-kolonisten. De sterkte op den 1sten Oct. 1852 bedroeg 10,175 zielen. Onder de overledenen uit de contributiën van de leden der Maatschappij geplaatst, is J. Franken van Leyden.

De granen zijn door de buitengewone hitte, op de ligte zandgronden althans, niet tot volkomen wasdom gekomen, waardoor de korrel buitengewoon klein is gebleven en de zaadgeving gering.

Bovendien is de aardappelziekte, reeds in het begin van Julij, ten achtste male ontstaan. Op de zandgronden zijn er wel minder zieken gevonden dan op zwaarderen of sterk bemesten grond; maar de plant is niettemin, door de ziekte zoowel, als door de groote droogte, overal in haren groei gestuit, zoodat de knol, over het geheel, weer klein van stuk en de uitkomst alzoo wederom verre beneden een vroeger gewoon goed gewas is gebleven.

De roggeoogst leverde op 811 bunders, 10,419 mud of 12.84 mud per bunder, dat maar een klein gewas kan heeten.

De gerst is weinig beter uitgevallen en heeft op 76 bunders opgebragt 1430 mud of 18.85 per bunder.

De haver die het minst tegen droogte kan, is niet minder ongunstig uitgevallen, 155 bunders gaven 3952 mud of 25.48 per bunder.

De hooioogst heeft goed voldaan, zij bragt op 1,077,500 N. ℔.

De boekweit levert ook maar eene matige uitkomst op.

Het aardappel-rooijen heeft, door de zware regens, veel oponthoud ondervonden en wordt door de nattigheid van den grond er nog door bemoeijelijkt, waarom droog beter weder en geen vroege winter zeer gewenscht wordt.

De opbrengst is tot hiertoe van 100 tot 150 mud uit het bunder, poters en kriel, doch geen zieken, (die er weinig gevonden worden) medegerekend.

De werkzaamheden in de turfgraverijen zijn dit jaar, door de droogte, zeer goed gelukt.

Het houtgewas is dezen zomer buitengewoon sterk gegroeid.

Al het vee is zeer gezond gebleven. — De zuivel-opbrengst was voldoende, en de belangrijke voorraad te vetten staande oude runderen maakt, dat er met de oude slagtschapen der vergroote kudden, benevens de gemest wordende varkens te Ommerschans, in dit en in het volgende kwartaal geen slagtvee zal ontbreken.

Thans is het rogge-zaaijen weêr druk aan den gang, waartoe voortdurend droog weder wenschelijk is, daar er nog maar een derde gedeelte is afgedaan.

Met de bremteelt blijft het wèl gaan. Omstreeks 10,000 ℔ bremzaad is er dit jaar zelf gewonnen. Op meer dan eene plaats in Gelderland worden er proeven genomen met zulk eene groene bemesting, waarop het volgende jaar vruchten zullen wassen.

De fabriekwerkzaamheden zijn den geheelen zomer sterk voortgezet en de weefgetouwen moeten ook nu nog in den aardappel-rooitijd aan den gang blijven. De katoen-spinnerij te Veenhuizen heeft in de behoefte aan garens kunnen blijven voorzien.

Ook de koffijzakweverij heeft dit jaar veel werk geleverd, nu echter staat ze te Ommerschans voor eenige weken stil, om het volk aan den aardappeloogst te kunnen doen deelnemen.

De verschillende handwerken worden zorgvuldig aangehouden.

Onderscheidene belangrijke herstellingen en verbeteringen zijn er dezen zomer aan eenige gebouwen gedaan, alles door eigen volk.

Een bekwaam en geschikt timmerman is aan het kindergesticht te Veenhuizen aangenomen, ook om eenige jongelingen bij dat ambacht op te leiden.

Overigens blijven de wagenmakerijen, smederijen, kuiperijen en klompenmakerijen op den duur in alle eigen behoefte voorzien. Ook van de kleinere werkinrigtingen laat men niets varen.

Het godsdienstig en schoolonderwijs wordt steeds met goed gevolg gegeven.

De afwerking der kerkgebouwen blijft, door de nalatigheid des aannemers, nog achterwege, die daarover in regten wordt aangesproken.

Het gedrag der kolonisten geeft alle reden van tevredenheid.

's GRAVENHAGE, 25 November.

Z. M. heeft met het Grootkruis der Orde van den Nederl. Leeuw begiftigd Z. Exc. den Graaf Buol Schauenstein, Minister voor de Buitenl. Zaken bij het Keizerlijk Huis van Z. M. den Keizer van Oostenrijk; met het Kommandeurs-Kruis derzelfde Orde Z. Exc. den Baron van Doblhoff, Oostenrijksch Gezant bij het Hof der Nederlanden en met het Ridderkruis derzelfde Orde Graaf Paar, Secretaris der Oostenrijksche Legatie te 's Hage.

— Naar men verneemt, wordt Z. K. H. Prins Hendrik in de volgende week uit Luxemburg in de residentie terug verwacht.

— De Minister van Binnenl. Zaken zal den 29sten geen gehoor verleenen.

— De Heer van Doorn van Westcapelle schijnt eenigzins in beterschap toe te nemen.

— De pleidooijen in de zaak van het Heiszittenhuis te Leyden, die heden voor het Prov. Geregtshof in Zuidholland zouden zijn gehouden, zijn voorloopig uitgesteld tot 30 Maart aanst., daar er onderhandelingen tot schikking plaats hebben.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is bijeengeroepen tegen Dingsdag den 7den December aanst.

— Er is op het Buitenhof een begin gemaakt met de voorloopige werkzaamheden voor de plaatsing van het standbeeld van wijlen Z. M. Willem II.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Zitting van Woensdag 24 November.

In deze zitting hebben Gedep. Staten kennis gegeven, dat zij de lijst hebben opgemaakt der kiesdistricten, waarin de leden der Prov. Staten moeten geacht worden gekozen te zijn. — Ter inzage gelegd van de leden, terwijl de loting tot vaststelling van den rooster van aftreding bepaald is op aanstaanden Vrijdag.

Verschillende commissiën hebben verslag gedaan op in hare handen gestelde stukken. Onder anderen was dit het geval met de commissie belast met het onderzoek van al hetgeen betrekking heeft tot het treffen van schikking met de Regering van 's Gravenhage, en de Uitgevers van het *Dagblad van 's Gravenhage*, betrekkelijk de opname van alle officiele stukken der Provincie in dat Dagblad, en het mededeelen van een verslag der handelingen van de Provinciale Staten in een Bijblad tot die Courant. Er hebben over dit punt zeer langdurige beraadslagingen plaats gehad. Een voorstel van den Heer Roest van Limburg, niet met genoemd Dagblad maar met de Uitgevers van de *Nieuwe Rotterd. Courant* te onderhandelen, dat zijns inziens meer tot bevordering van de openbaarheid zou leiden, is verworpen met 39 tegen 18 stemmen. Gedeputeerde Staten zijn gemagtigd, om te dien aanzien in nader overleg te treden.

Is besloten Gedep. Staten uit te noodigen zich andermaal tot de Minister van Binnenl. Zaken te wenden, met verzoek, dat er vóór den winter van het aanstaande jaar een stoomgemaal op den IJssel worde aangelegd; terwijl de Staten tevens hebben besloten een adres over dit onderwerp aan de Tweede Kamer in te dienen. Dat adres is bereids aangenomen.

Een adres aan het ambachts-bestuur van Hazerswoude, dat zich beklaagt dat de landen aan de Noordzijde van den Rijn aan geen peil zijn onderworpen, en die verzoeken dat bij het in overweging nemen van het Reglement voor Rijnland, een voorschrift dienaangaande worde gegeven, — is afgewezen, maar het adres aan Gedep. Staten verzonden, ten einde daarop acht te slaan, wanneer er eene keur of verordening dienaangaande aan hunne goedkeuring mogt worden onderworpen.

De volgende zitting is bepaald op Vrijdag aanst.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Vervolg der zitting van Dingsdag 23 November.

De Minister van Justitie voert nog nader het woord, om te verklaren dat hij wel gezind is partiële verbeteringen aan te brengen, wanneer niet spoedig eene geheele reorganisatie van het onderwerp kan worden ondernomen. Omtrent de regtelijke organisatie kan hij verklaren, dat zijn stelsel is, vereenvoudiging en verbetering van het bestaande, waaruit van zelf mindere kostbaarheid zal kunnen voortvloeijen.

De algemeene beraadslagingen worden daarop gesloten en die over de artikelen geopend. Alleen art. 17 (*kosten van algemeene of Rijks-Policie*) geeft tot ernstige beraadslagingen aanleiding.

De Minister beantwoordt de gemaakte bedenkingen. De Rijkspolicie is in een tijd van overgang, geboren ten gevolge der beslissing, voorleden jaar door de Kamer genomen, en welke ten gevolge heeft gehad het bekende Koninklijk besluit van 17 Dec. De Minister kan daarin geene verandering brengen, uit hoofde de commissie, belast met het verslag nopens de policie, eerst onlangs dat verslag heeft voltooid, en dit inderdaad de grondslag der voor te dragen wet zal zijn.

Nadat nog de Heeren van Nierop, Godefroi en Provó Kluit het woord hebben gevoerd, wordt art. 17 verworpen en wel met 32 tegen 30 stemmen.

Het geheele aldus gewijzigde Hoofdstuk IV (*Justitie*) is aangenomen met algemeene stemmen op ééne na, die van den Heer Jongstra.

Zitting van Woensdag 24 November.

In deze zitting zijn de algemeene beraadslagingen geopend over Hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*) der Staatsbegrooting voor 1853.

De Heer van Goltstein heeft het ontwerp bestreden.

De Heer Groen van Prinsterer heeft de politieke rigting van den Minister bestreden. Hij verklaarde zich te vereenigen met het gezegde in de afdeelingen, dat de armenwet een Napoleontischen geest ademt. Hij beklaagde zich dat aan het bijzonder onderwijs nog steeds moeijelijkheden werden in den weg gelegd. Hij verlangde regeling van het openbaar onderwijs, daar dit naar zijne meening steeds meer wordt gedesorganiseerd, doch zou de begrooting waarschijnlijk goedkeuren.

De Heer van der Veen heeft den vorigen spreker tegengesproken, dat het openbaar onderwijs zou zijn achteruitgegaan. Hij beweert juist het tegendeel.

De Minister van Binnenl. Zaken heeft de beide eerste sprekers beantwoord.

De Heeren van Goltstein, Bachiene, van Lynden, Mackay, Gevers Deynoot en van Nierop hebben vervolgens nog het woord gevoerd, hetzij tot beantwoording van sommige argumenten des Ministers, hetzij tot het vragen of verstrekken van nadere inlichtingen aan den loop der beraadslagingen ontleend.

De Minister heeft daarop andermaal het woord gevoerd, en onder anderen toegezegd, dat de wet op het armbestuur zal worden ingediend aanstonds na de rust die de Kamer nemen zal, na afhandeling van deze begrooting en van nog eenige andere wetten.

De beraadslagingen zijn gevorderd tot art. 50. Al de behandelde artikelen zijn onveranderd aangenomen. — Morgen voortzetting.

— In de Kamer is ter goedkeuring medegedeeld een tractaat van handel en scheepvaart met de Republiek van Costa Rica (in onze vorige door verkeerde opgave Portorico genoemd), een kleine Staat van ongeveer 150,000 inwoners, in de nabijheid der landengte van Panama.

— Eergisteren is alhier aan het Ministerie van Binnenl. Zaken de eerste telegraphische depêche van Brussel, door de nieuwe inrigting, ontvangen. Zij is in 33 min. tijds overgebragt. De linie kan als voltooid beschouwd worden.

ROTTERDAM, 24 November.

Aanstaanden Maandag zal alhier het Tooneelspel *de Vrek* worden opgevoerd en wel ten voordeele van den Heer C. van Hanswijk en tot zijn afscheid, na eene 50-jarige tooneel-dienst. Zeldzaam is zulk een lange loopbaan. Den 3den November 1802 trad v. Hanswijk voor het eerst, op het Rotterdamsch tooneel, bij het gezelschap toen onder directie van den beroemden Ward Bingley op, met de rol van Windberg in het blijspel *de Herstelde Misslag* van M. Westerman, welke rol hij toen als liefhebber vervulde. Onafgebroken heeft hij sedert, verre weg het grootste gedeelte hier ter stede, gedurende meer dan 50 jaren, het tooneel betreden en zich, in zoo vele onderscheidene rollen, eenen welverdienden roem verworven. Er kan dan ook wel niet aan getwijfeld worden of de grijze, meer dan zeventigjarige kunstenaar, zal in de talrijke deelneming van het publiek aan een zoo zeldzaam feest het bewijs vinden van de achting en genegenheid die men hem toedraagt en die hij zoo zeer is blijven verdienen. (*Rott. Cour.*)

AMSTERDAM, 24 November.

Gisteren werd bij de Arrond. Regtbank alhier de zaak behandeld van de stad Leyden tegen den Staat, betrekkelijk het Haarlemmer-Meer. Het gold echter geenszins de hoofdzaak zelve, maar een van wege den Staat opgeworpen incident over productie van stukken.

Zie hier wat er van de zaak is. Op den 21sten Junij 1851 heeft de stad Leyden den Staat gedagvaard. De Staat heeft bijkans 8 maanden laten

voorbijgaan, zonder, ingevolge het voorschrift van art. 143 Wetboek van Burg. Regstg., van conclusie van antwoord te dienen. Toen is eindelijk namens de stad Leyden, ten allen overvloede, eene conclusie van eisch, geheel overeenstemmende met de dagvaarding, aan de wederpartij geïnsinueerd. Kort daarna is namens den Staat eene conclusie genomen tot communicatie van stukken, met veroordeeling in de kosten van het incident. Eenigen tijd daarna is namens de stad eene lijst van stukken, aan den Procureur der wederpartij medegedeeld, die echter, op last van den Lands-Advocaat, is teruggezonden, terwijl men voortdurend op productie bleef aandringen. Namens de stad zijn daarop drie boeken ter griffie gebragt, waarin al de stukken, waarop de stad zich beroept, te lezen staan, en is geconcludeerd tot afwijzing der conclusie om productie. Voor de stad werd toen dagbepaling voor pleidooi gevraagd; op verzoek van den Lands-Adv. werd dit pleidooi uitgesteld. In stede van op den bepaalden dag te compareren, zond de Lands-Adv. eene uitvoerige conclusie van repliek; de practizijns van Leyden wilden daarop dupliceren; het regt daartoe werd hun betwist, maar door de regtbank toegekend. Daarop zou gisteren gepleit worden; de Lands-Advocaat is echter niet verschenen, maar heeft regt gevraagd op de stukken.

Mr. S. P. Lipman, voor de stad Leyden, deze daadzaken vermeldende, doet uitkomen, hoe vreemd en zonderling de houding is, die namens den staat wordt gevoerd, en die duidelijk aantoont, dat men, in strijd met de verklaringen aan de Tweede Kamer gedaan, de zaak op de lange baan wil schuiven. Pleiter gispt vervolgens, dat namens den staat, aan de leden der Regtbank, buiten het proces om, een exemplaar van het advijs van den Lands-Advocaat is toegezonden; welke handelwijs strijdig is met art. 24 der Wet op de Regterlijke Organisatie. Uit dit advijs zelf, hetwelk thans door de stad wordt overgelegd, betoogt pleiter, dat al de stukken, waarop Leyden zich beroept, aan den staat en zijnen raadsman bekend waren, en betoogde verder de ongegrondheid der conclusie tot productie, zoowel omdat niet specifiek is opgegeven, welke stukken men verlangt, als omdat de stukken, waarop de stad zich beroept, algemeen bekend zijn, allen ook in het bezit zijn van den staat, allen zijn gedrukt, en eindelijk, uithoofde van den aard der ingestelde vordering.

Dit laatste leidde pleiter tot een beknopt overzigt der zaak. De vordering van Leyden berust eigenlijk slechts op twee titels, den erfpachtsbrief van 21 April 1433 en den afkoopsbrief van die erfpacht (waardoor Leyden volkomen eigendom verkreeg) van 1 December 1583. Die beide stukken zijn dan ook overgelegd en op bovengemelde lijst vermeld. Voorts beroept Leyden zich op eene met die titels overeenkomstig bezit van meer dan vier eeuwen. Dat bezit is op feiten gegrond; Leyden heeft gedeelten van de Meer geschonken, verkocht, getransporteerd, met naburige eigenaars gecontracteerd, grensscheidingen vastgesteld. De regten der stad zijn door den staat erkend; zij is als eigenaar in de belasting aangeslagen en heeft betaald; bij het kadaster is Leyden als eigenaar bekend. Tegen al die feiten is nimmer door den staat eenig feit overgesteld, ofschoon men het geheele archief tot zijne dienst had. Al wat de Lands-Advocaat in zijn in 1847 gedrukt advijs ter wederlegging van het advijs van de Leydsche practizijns van 1845 heeft weten aan te voeren, was dat het bezit van Leyden in strijd zou zijn met de titels; terwijl Leyden beweert, dat het langdurig bezit van eigendom juist aantoont, hoe die titels altijd, eeuwen lang, zijn verstaan en uitgelegd.

Tegen al die gronden, tot bestrijding der conclusie om productie aangevoerd, heeft men voor den staat in dingtaal van twintig folio bladzijden geen enkel degelijk argument weten aan te voeren, hetgeen de genomen conclusie zoude wettigen. Want pleiter doet opmerken, dat het thans nog niet de vraag is, of de stad Leyden met hare productie genoegzaam hare vordering staaft; dit komt eerst bij de beslissing ten principale te pas; daarom had de staat dan ook behooren te concluderen ten principale, en op dien vermeenden grond, tot afwijzing der geheele vordering concluderen; men had dus bij de genomen conclusie geen ander belang, dan om de afdoening der zaak zoo lang mogelijk te verschuiven.

Op 7 December zal het Openbaar Ministerie in deze zaak conclusie nemen.

(*Handelsbl.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 23 November.

De Regering heeft het plan geopperd, om ter nagedachtenis van Wellington, eene school op te rigten, die zijn' naam zal dragen en waarin weeskinderen van behoeftige en verdienstelijke Officieren van het leger kosteloos of bijna kosteloos zullen opgevoed worden. Als het geheel der bijdragen 100,0000 £ beloopt, zal de inrigting beginnen. De Koningin heeft reeds voor 1000, haar gemaal voor 500 en eenige Regeringsleden ook voor 500 £ ingeschreven.

— In het Lagerhuis is in de vorige week eene belangrijke petitie van Protestansche geestelijken en zendelingen te Calcutta ingediend, vooral gerigt tegen de angstvalligheid waarmede het Britsche bewind het heidendom blijft ontzien. Vooreerst verzoekt zij, dat de O.-I. Compagnie voortaan geene gemeenschap meer hebbe met de valsche godsdiensten van Indië en den onderwijzers in de staatsscholen niet langer verboden worde den Bijbel te doen lezen. Verder worden verscheiden veranderingen in het burgerlijk bestuur en de wetgeving gevraagd ter bevordering der zedelijke belangen der bevolking, zoo als dat de O.-I. Compagnie niet langer inkomsten trekke uit onzedelijke bronnen; dat alle openbare vertooningen en vermakelijkheden, die het menschelijk gevoel kwetsen, worden verboden; eene verbetering der policie en der regtspraak; doelmatige strafbepalingen tegen meineed, valschheid, omkooping, ook wanneer zij, gelijk maar al te vaak scheen te gebeuren, bij besturen en openbare autoriteiten voorkwamen; maatregelen om het beleggen van kapitalen in grondeigendommen en landbedrijf aan te moedigen; verbetering der bepalingen omtrent het huren van land in het belang van den huurder en van den landbouw; en het benoemen van een afzonderlijken Gouverneur voor Bengalen, welke provincie, met 35 millioen inwoners, thans onmiddelijk onder den Gouv.-Generaal staat, en splitsing van deze provincie in twee onderdeelen.

— De Rijksinkomsten hebben in het op 10 October geëindigd jaar bijna 2 millioen £ meer bedragen dan de uitgaven. Er bevond zich toen een batig slot in de schatkist van bijna 9 millioen £.

— De Lords der Admiraliteit hebben besloten, dat de naar Indië en China bestemde brievenmalen, thans op den 4den en 20sten van elke maand van Southampton zullen verzonden worden.

— Van de landengte van Panama wordt berigt, dat er onder de arbeiders aan den spoorweg eene buitengewone sterfte heerschte, zoodat de meesten het werk hadden gestaakt.

— In Californië waren in de drie laatste maanden, geëindigd met den 30sten September, 19,217 personen aangekomen, onder welke 7590 Chinezen.

— Dezer dagen heeft de Vereeniging tegen het kwellen van dieren zekeren W. King tot 3 maanden gevangenis doen veroordeelen, omdat hij zijne kat boven den haard had opgehangen en levend verbrand.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 November.

Omtrent de stemuitbrenging voor of tegen het Keizerrijk wordt berigt, dat alhier, waar 313,501 kiezers zijn, 270,704 hunne stem hebben uitgebragt en wel 208,615 voor en 53,617 tegen. — Volgens een telegraphisch berigt van den 24sten hadden bij het leger en de zeemagt 189,000 voor en 6000 tegen gestemd. In 4 departementen en 10 arrondissementen 665,000 voor en 21,000 tegen. Overal is eene zeer groote meerderheid, dikwijls eenstemmigheid.

— De Bey van Tunis is overleden; de Fransche en Engelsche smaldeelen, bevonden zich den 13den op de reede aldaar.

— De policie ontdekte dezer dagen bij eene huiszoeking te Rouaan iemand van een voornaam voorkomen, die in de grootste ellende scheen te verkeeren en met lompen bedekt was. Zijne houding en manieren tot eenig wantrouwen aanleiding gegeven hebbende, had er een meer naauwkeurig onderzoek plaats en ontdekte men, dat de man aan bankbilletten en effecten eene som bij zich droeg van 240,600 fr. Men nam hem in hechtenis, doch uit zijne verklaring bleek, dat hij de Baron B. was een man, die bekend staat wegens zijne verregaande gierigheid en die alle geldbelegging, notarissen en bankiers zoodanig wantrouwt, dat hij steeds zijne bezittingen bij zich draagt; hij leefde altijd in de grootste armoede, uit vrees van zijn renteloos kapitaal te moeten aanspreken.

— Men heeft in een rotskloof in de omstreken van Bagnères, Dept. Hautes Pyrenées, een groot aantal fossiliën gevonden, waaronder zich gebeenten van hyena's, panters, leeuwen, olifanten, rhinocerossen enz. bevinden.

— Uit Guyana wordt gemeld, dat de gewone bannelingen zich goed gedroegen, doch de politieke bannelingen niet verkozen te werken.

FRANKFORT.

22 November.

In den vorigen nacht werd, tusschen 1 en 2 ure, bij helder weder, andermaal noorderlicht waargenomen. Het vroegere, dat in geheel Zuid-Duitschland zigtbaar was, ging vergezeld van eene merkbare atmospherische electriciteit, die in vele plaatsen eene vernielende werking op de telegraphische linien uitoefende. Heden is het weder drooger en kouder, en reizigers uit Praag en Munchen berigten, dat de sneeuw aldaar reeds 2 à 3 voet hoog ligt.

RUSLAND.

PETERSBURG, 14 November.

Te Petersburg komt het rooken van groene thee in plaats van tabak sterk in zwang, vooral bij de hooge standen. Er worden ook reeds thee-sigaren verkocht, aan welke velen de voorkeur boven de gewone sigaren geven, omdat zij de bedwelmende kracht missen.

— Alhier is de cholera uitgebroken, den 12den zijn er 45 menschen door aangetast.

OOST-INDIE.

De *Java-Bode* meldt, dat den 24den Augustus door den Gouvern.-Generaal van Ned.-Indie is bezigtigd een gedeelte van den spoorweg, die, als transportweg tusschen Batavia en Buitenzorg, door de Heeren C. Deeleman en J. G. Rappard gemaakt wordt. Het spoor op dien weg bestaat slechts uit één enkel spoor, en wel van hout, dat rust op in den grond geheide palen. Over dit spoor, of balk, loopen achter elkander twee wielen met een raamwerk, hetwelk aan elke zijde van den balk een bak draagt, die geschikt is tot plaatsing van menschen of goederen. Deze bakken, die te zamen een geheel uitmaken, worden voortbewogen door menschen of door trekdieren, loopende aan weerskanten van den balk. De in tegenwoordigheid van den Gouvern.-Generaal genomene proeven zijn zeer gunstig uitgevallen. De waggons, of bakken, wegende 1000 Amst. ℔, beladen met 54 personen, werden door een enkel span karbouwen (trek-ossen) zonder merkbare inspanning, zelfs tegen eene helling van 1 op 100 opgetrokken.

STADS BERIGTEN.

Burgerlijke Stand.

Van den 18 tot en met den 24 November 1852.

BEVALLEN: H. Grijsen, geb. Brunshorst, Z. — J. J. Sleyser, geb. Trap, Z. — C. J. Kok, geb. Bosson, Z. — J. Kuyters, geb. Geens, D. — M. C. van der Burgh, geb. de Roo, D. — M. A. Ratel; D. — M. J. Rozier, geb. van Wette, D. — A. Mulder, D. — M. Brittijn, geb. van Krimpen, D. — M. de Boer, geb. Schouten, D. — J. Verver, geb. Schroef, Z. — H. den Hollander, geb. Nagtegeller, D. — M. Geene, geb. Stuifzand, D., levenl. — E. Robijn, geb. Frankhuizen, D. — G. Overduyn, geb. Laman, Z. — B. Braggaar, geb. Flippo, D. — A. Hoefnagel, geb. Ysbaard, Z. — H. C. Pielanen, geb. Leget, D. — E. de Vink, geb. Piekaar, Z. — J. C. de Jongh, geb. Sommeling, D. — P. van Oosten, geb. van der Lof, D. — C. Nollee, geb. Krabbe, Z. — M. van Bonselen, D. — H. K. K. Bos, geb. Soeters, Z. — S. M. van der Kamp, geb. Christiaanse, D. — C. M. Kooreman, geb. Smit, D. — M. P. Breijer, geb. van Zijp, Z. — M. M. J. Wijnbeek, geb. Middelhof, Z., levenl.

GEHUWD: C. Brunings, Wedr. en A. Servatius, Jd. — L. van der Schot, Jm. en N. Vendrik, Jd. — J. van Leeuwen, Wedr. en A. Rober, Jd. — T. van Wijk, Jm. en J. P. van Driel, Jd.

OVERLEDEN: M. J. de Heyder, geb. Hekman, 77 j. — A. Stavelen, 88 j. — M. E. Wijting, geb. Habbil, 61 j. — C. J. Stikkelorum, Z., 2 m. — C. van der Ham, D., 2 m. — T. van Slobbe, Z., 13 j. — C. de Paauw, 65 j. — H. C. van der Cluys, geb. Maas, 46 j.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE LEYDEN brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat aangezien de zoogenaamde *St. Nicolaas-Avond* dit jaar op Zondag den 5den December invalt, de viering daarvan op Zaturdag avond bevorens zal plaats hebben.

De Burgemeester VAN LIMBURG STIRUM.

LEYDEN, 25 November 1852. De Secretaris v. PUTTKAMMER.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de Kerkeraden van Nieuwendam en Longerhouw uitgebragte beroepen op de Candidaten J. v. d. Meulen en W. Sijpkens.

Bij de Redactie is ontvangen van het bestuur der Gebuurte No. 22, met voorkennis der Geburen, ten behoeve van de Wed. van der Meel, de somma van *f* 20. Van N. N. *f* 2.50.

ADVERTENTIEN.

Het behaagde den Almagtige heden na eene langdurige ongesteldheid, die plotseling een einde nam, van onze zijde weg te nemen mijne dierbare Echtgenoot Vrouwe HELENA CATHARINA MAAS, in den ouderdom van 46½ jaren, na eene Echtverbindtenis van ruim 22 jaren.

LEYDEN, 23 November 1852. P. C. VAN DER CHIJS.

Ter voldoening aan Artikel 1082 Burgerlijk Wetboek, worden de onbekende Schuldeischers van de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap van den Wel-Edel Gestrengen Heer FREDERIC GUILLAUME CHOMEL, **opgeroepen**, om den 10den December 1852, des namiddags ten 1 ure, te compareren ten Kantore van den Notaris J. P. W. SCHERMER, te *Leyden*, ten einde door de Erfgenamen, zoowel aan hen als aan de bekende Schuldeischers dadelijk Rekening en Verantwoording worde afgelegd, en, zoo geen verzet plaats heeft, de schuldvorderingen voldaan, voor zooverre het bedrag der nalatenschap toereikende zal zijn.

Bij Vonnis van de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, in dato 23 November 1852, is in **Staat van Faillissement** verklaard GEBHARD CHRISTOPH BOLLINGER, *Koek- en Banketbakker* alhier, aanvang nemende den 22sten dezer.

Tot Regter Commissaris is benoemd de Edel Achtb. Heer Mr. J. VAN OUTEREN, Regter in gemelde Regtbank, en tot Curator de Ondergeteekende

Mr. P. VAN OUTEREN.

Het Openbaar Onderwijs in de **LANDHUISHOUDKUNDE** zal geopend worden op aanstaanden Vrijdag den 26sten dezer, des avonds te *zeven* ure.

LEYDEN, 23 November 1852. A. H. VAN DER BOON MESCH.

VAN DER MEER & VERBRUGGEN, te *Rotterdam*, hebben uitgegeven en verzenden:

HANDBOEK

TOT DE

KENNIS VAN DE H. SCHRIFTEN DES OUDEN EN NIEUWEN VERBONDS,

DOOR **J. J. PRINS,**

Theol. Doct. en Predikant te Rotterdam.

Tweede en laatste Deel, 366 Bladz. gr. 8o. Prijs . . . *f* 2.90.

Het **complete Werk**, 2 Deelen, ingenaaid . . . - 5.60.

Gebonden in een Verguldén zwart Linnen Band . . . - 6.25.

HEILIGING DOOR VERGEVING,

LEERREDE over 1. Joh. II : 1,

uitgesproken bij het vieren zijner 25-jarige Evangeliedienst te *Rotterdam*,

DOOR **P. H. HUGENHOLTZ,**

Theol. Doct., Prijs 20 Cents.

VERKOOP bij geregtelijke uitwinning van Onroerende Goederen.

Op Dingsdag den Elfden Januarij 1800 drie en vijftig, des voormiddags ten elf uur, zal ter Teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, gehouden wordende in een der Vertrekken van het Raadhuis aldaar, worden overgegaan tot den Verkoop bij geregtelijke uitwinning aan den meestbiedende of hoogstafmijnende, van:

No. 1. Eene partij WEILAND, gelegen in de Gemeente van *Ter-Aar*, kadastraal bekend onder Vrijhoeven, Hoef- en Schoutenpolder, Sectie C. No. 23, groot 4 Roeden 60 Ellen.

No. 2. Eene partij WEILAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 70, groot 3 Roeden en 80 Ellen.

No. 3. Eene partij WEILAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 76, groot 1 Roede 20 Ellen.

No. 4. Eene partij WEILAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 85, groot 12 Roeden 40 Ellen.

No. 5. Eene partij WATER als WEILAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren, onder Sectie C. No. 86, groot 3 Roeden 40 Ellen.

No. 6. Een WATERMOLEN en ERF, staande en gelegen, mitsgaders Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 125, groot 6 Roeden 90 Ellen.

No. 7. Eene partij WEILAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 42, groot 7 Roeden 70 Ellen.

No. 8. Een HUIS en ERVE, staande en gelegen, mitsgaders Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 134, groot 1 Roede 20 Ellen.

No. 9. Eene partij VEEN- of BOUWLAND, gelegen en Kadastraal bekend als voren onder Sectie C. No. 144, groot 6 Bunders 55 Roeden en 65 Ellen.

En zulks ten verzoeke van Zijne Excellentie den Heere Minister van Financiën, wiens bureaux gevestigd zijn te *'s Gravenhage*, voor wien ten deze domicilie gekozen wordt ten Kantore van PIETER KAREL DOEFF, Procureur bij de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, aldaar woonachtig op de Breedestraat, Wijk IV. No. 271, en als zoodanig door Zijne Excellentie den Heere Minister van Financiën voornoemd, in plaatse van den overleden Procureur JACOBUS HAZENBERG gesteld, om den Verkoop bij geregtelijke uitwinning van de voormelde onroerende Goederen in de Teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank voornoemd voort te zetten en te vervolgen.

En ten laste van:

NICOLAAS LELIVELD, vroeger Veenman, gewoond hebbende te *Ter-Aar*, thans te *Haarlem* woonachtig.

De veilconditiën zijn ter Griffie van gemelde Regtbank nedergelegd.

P. K. DOEFF,

Procureur.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 24 November.

		Laagst koers.	Hoogst koers.	Geldeven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	$63\frac{7}{8}$	$63\frac{15}{16}$	$63\frac{15}{16}$
Dito Certificaten	" 3 "	$76\frac{7}{8}$	77	77
Dito dito	" 4 "	$95\frac{1}{2}$	$95\frac{11}{16}$	$95\frac{3}{4}$
Amortisatie Syndicaat	" 3½ "	—	—	—
Handelmaatschappij	" 4½ "	116	$117\frac{3}{4}$	$117\frac{1}{2}$
O. I. Leening	" 4 "	$94\frac{5}{8}$	—	—
Dito Holl. Spoorweg		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	" 4½ "	101	—	—
Haarlemmermeer	" 5 "	$102\frac{3}{4}$	—	—
FRANKRIJK, Certif.	" 3 "	$73\frac{3}{8}$	—	—
Dito dito	" 5 "	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	" 5 "	$107\frac{7}{8}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	" 5 "	$106\frac{1}{4}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	" 5 "	—	—	—
Dito 1840	" 4 "	$91\frac{3}{16}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	" 4 "	$91\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito Nieuwe	" 4 "	—	—	—
Inschrijving in Assign.	" 6 "	—	—	—
Certificaten van dito	" 6 "	$71\frac{1}{4}$	—	—
POLEN, Obligatiën	" 4 "	$85\frac{1}{2}$	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl. 250	"	—	—	—
Dito dito 1835	" 500 "	162	$162\frac{1}{4}$	
SPANJE, Obligatien	à 1 pCt.	$24\frac{1}{8}$	$24\frac{13}{16}$	$24\frac{3}{4}$
Dito Obligatiën	" 3 "	—	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	" 3 "	$45\frac{3}{8}$	—	—
Bewijzen Coupons		$3\frac{11}{16}$	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	" 5 "	—	—	—
Dito	" 4 "	70	—	—
Dito Metall.	" 5 "	$77\frac{1}{2}$	$77\frac{5}{8}$	
Dito Nieuwe	" 5 "	$90\frac{7}{8}$	$91\frac{1}{16}$	$91\frac{1}{16}$
Dito 1847	" 2½ "	$39\frac{15}{16}$	$40\frac{7}{16}$	—
BELGIE, Banc.	" 2½ "	$53\frac{1}{16}$	$53\frac{1}{8}$	—
Dito bij ROTHSCHILD	" 2½ "	$53\frac{7}{16}$	$53\frac{1}{8}$	$53\frac{1}{8}$
BRAZILIE, 1824 100 £	" 5 "	$99\frac{1}{8}$	$99\frac{3}{8}$	$99\frac{3}{8}$
PORTUGAL, te Londen	" 5 "	—	—	—
Dito dito	" 4 "	$37\frac{13}{16}$	—	—
VENEZUELA,	" 3½ "	$40\frac{3}{8}$	—	—
MEXICO,	" 5 "	$24\frac{1}{2}$	$24\frac{15}{16}$	$24\frac{1}{16}$
AMERIKA, Bankactiën		$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{16}$	—

Grieken $4\frac{1}{16}$, $4\frac{1}{16}$.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.